16-6-23

[redacted]

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

[redacted]

Aan Minister VWS Deadline: 6 juli 2023

nota

Stand van zaken screeningsinterval bevolkingsonderzoek borstkanker en proefbevolkingsonderzoek CEM

TER BESLISSING

Directoraat Generaal Volksgezondheid
Publieke Gezondheid
Bevolkingsonderzoek en Medische Ethiek

Opgesteld door
[redacted]

Datum
4 mei 2023

Kenmerk
3586056-1047292-PG

Zaaknummer
1047292

Bijlage(n)
1

1. Aanleiding

Halfjaarlijks informeert u de Kamer over de stand van zaken rond het terugbrengen van het interval tussen twee uitnodigingen van het bevolkingsonderzoek borstkanker naar twee jaar. Dit interval is tijdelijk verlengd om de screeningsorganisatie Bevolkingsonderzoek Nederland (BVO NL) ruimte te geven om nieuwe medewerkers te werven en op te leiden. In dit proces het is RIVM Centrum voor Bevolkingsonderzoek (CvB) nauw betrokken. U heeft de Kamer op 16 december 2022 hierover voor het laatst geïnformeerd. Daarnaast heeft u de Kamer in deze brief toegezegd hen voor de zomer te informeren over het proefbevolkingsonderzoek met contrastmammografie (CEM) voor deelnemers met zeer dicht borstweefsel. Met deze nota wordt u hierover een nieuwe brief aan de Kamer voorgelegd.

2. Geadviseerd besluit

Het advies is om bijgevoegde Kamerbrief te onderteken en deze, conform uw toezegging aan de Kamer, voor het zomerreces te sturen.

3. Kernpunten

Uitnodigingsinterval

Tijdens de staf van 12 juni bent u reeds op de hoogte gebracht van de laatste bevindingen en cijfers rond het interval bij het bevolkingsonderzoek borstkanker. Met bijgevoegde brief informeert u hierover de Kamer. U geeft hierbij de volgende zaken aan:

- Het gemiddelde interval tussen twee uitnodigingen was in Q1 2023 iets meer dan 29 maanden, in maart lag het net boven de 28 maanden. In ca. 13% van de gevallen ligt het interval hoger dan 36 maanden. In februari is weer een klas gestart voor de opleiding tot mammolaborant van 26 studenten.
- Het interval is gedaald ten opzichte van eind 2022, dat is voor een gedeelte ook ingegeven door de langzaam dalende trend in deelname. De verwachting is dat het interval blijft dalen in de tweede helft van 2023.
- Regio Zuidwest blijft achter op de andere regio's. Daar blijft het interval hoger, namelijk in het eerste kwartaal van 2023 iets meer dan 34 maanden.
- U geeft een winstwaarschuwing over het halen van de eerder gegeven prognose dat vanaf begin 2024 deelnemers weer kunnen rekenen op hun vervolguitnodiging eens per twee jaar. Dit heeft een aantal redenen:

- BVO NL ziet dat de op de werkvloer inzetbare capaciteit stabiliseert, ondanks dat de instroom van nieuwe medewerkers grofweg volgens planning verloopt. Dit komt vanwege de hogere uitstroom dan verwacht, hoog ziekteverzuim en omdat de begeleiding van laboranten in opleiding capaciteit vergt. Deze stabilisering zal effect gaan hebben op de snelheid waarmee het interval komend halfjaar blijft dalen.
- Regio Zuidwest blijft dusdanig achterlopen, dat er verkend wordt of het noodzakelijk en mogelijk is om tussen de regio's (opnieuw) te nivelleren of dat andere maatregelen getroffen kunnen worden. Hierbij geldt wel dat in principe alle maatregelen die redelijkerwijs voor de hand liggen benut zijn door BVO NL.

BVO NL heeft ontdekt dat er een onvolkomenheid zat in de eerdere berekeningen van de intervallen tussen twee uitnodigingen. Daardoor bleek dat de berekende intervallen voor de regio Zuidwest geen getrouw beeld van de werkelijkheid gaven. Het gaat hierbij echter om zeer beperkte verschillen in de gemiddelde intervallen, waardoor de eerdergenoemde intervallen in Kamerbrieven minimaal afwijken van de realiteit. Omdat de beschreven dalende trend ongewijzigd is, gaat de brief niet in op deze onvolkomenheid. BVO NL laat de cijfers vanaf nu onafhankelijk verifiëren.

Proefbevolkingsonderzoek CEM

- In de brief geeft u aan dat van 14 februari tot en met 16 mei de ZonMw subsidieoproep voor het proefbevolkingsonderzoek CEM open heeft gestaan. Met het proefbevolkingsonderzoek wordt onderzocht of CEM een verbetering van het bevolkingsonderzoek kan betekenen voor de deelnemers met zeer dicht borstweefsel, voor wie het bevolkingsonderzoek op dit moment minder goed werkt.
- De verwachting is dat als ZonMw een onderzoeksvoorstel kan honoreren, de geselecteerde onderzoeksgroep na de zomer start met het treffen van voorbereidingen voor het proefbevolkingsonderzoek CEM.
- Gelet op alle noodzakelijke voorbereidingen, spreekt u de verwachting uit dat de inclusie van de studiepopulatie na de zomer van 2024 kan starten.
- De studie zal maximaal 7 jaar duren, waarbij na de eerste screeningsronde tussentijdse resultaten worden opgeleverd en bekeken zal worden of er dan al een beleidsrichting kan worden voorbereid.

Tot slot geeft u in de brief aan dat u begrijpt dat deze brief voor de korte termijn beperkt perspectief biedt. U legt wel uit dat wijzigingen in een bevolkingsonderzoek zorgvuldig plaats moeten vinden en daardoor tijd in beslag nemen.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Met bijgevoegde brief wordt aangegeven hoe u invulling geeft aan de motie van de leden Mohandis en Westerveld rond het zo snel mogelijk aanbieden van CEM (Kamerstuk 32 793, nr. 618, Delphi nr. 4342). Hierover is gesproken tijdens het commissiedebat medische preventie van 6 juli 2022 en 16 februari 2023.

Ook is er de motie van het lid Agema (Kamerstuk 32 793, nr. 680) over de redenen voor niet-deelname bij de bevolkingsonderzoeken. In bijgevoegde brief geeft u aan de Kamer hierover voor het einde van het jaar te informeren.

Op 28 maart jl. is een burgerinitiatief aan de Vaste Commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangeboden over het bevolkingsonderzoek borstkanker. Dit initiatief betreft vooral de pijnbeleving bij het borstkankeronderzoek. Een plenair debat over dit burgerinitiatief is gepland voor 7 september aanstaande.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie
Dat deze winstwaarschuwing met betrekking tot de prognose van het uitnodigingsinterval voor begin 2024 gegeven moet worden, is voor iedereen een teleurstelling. Niet in de laatste plaats voor BVO NL zelf, die al ruim twee jaar alles op alles zet om het interval zo snel als mogelijk terug te krijgen naar eens per twee jaar.

Op dit moment berekent BVO NL in hoeverre er daadwerkelijk afgeweken zal worden van de gegeven prognose en indien dat het geval is, wat dan de nieuwe prognose is. Zodra bekend, zal dit breder gecommuniceerd worden.

c. Financiële en personele gevolgen
N.v.t.

d. Juridische aspecten haalbaarheid
N.v.t.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)
De Kamerbrief is met BVO NL, RIVM-CvB en ZonMw afgestemd ter controle op feitelijke onjuistheden.

f. Gevolgen administratieve lasten
N.v.t.

g. Toezeggingen
Bijgevoegde brief betreft geplande brief met Delphi nr. 3662. U geeft invulling aan de toezeggingen om de Kamer voor de zomer te informeren over het uitnodigingsinterval en het proefbevolkingsonderzoek CEM.

U zegt de Kamer toe hen op de hoogte te houden en om in ieder geval eind 2023 een nieuwe brief over het uitnodigingsinterval te sturen.

h. Fraudetoets
N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

a. Motivering
Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.